

Rundskamlingerne — som har givet mig Anledning til denne Sammenligning og disse Bemærkninger, er en Side af vort aandelige Liv, som fortjener Pleie. Men naar man indstiller Bevillinger til Forhøielse af Alt, hvad Ministeriet forlanger paa andre Steder af Budgettet, til Fremme af vort aandelige Liv, særlig for, hvad man kalder Overklasserne, bør man ikke tilfidsætte, navnlig paa det af mig nævnte Hovedpunkt, de Hensyn, som Aar for Aar maatte gjøre sig stærkere gjældende hos os Alle uden nogetsomhelst Partihensyn, eller enten vi sidde i det ene Thing eller i det andet. Jeg har derfor forbeholdt mig Forslag, og det Forbehold kan gjælde flere andre Steder. Jeg agter ikke at stille Forslag, naar jeg kan undgaa det, her i Thinget, thi jeg kjender jo Tendensen, og kan heller ikke have nogen særlig Fornøielse af at se dette eller hint aandelige Formaal trykket ned med nogle Tusind Kroner, samtidig med, at man maa finde sig i, at Millionerne rulle til, hvad vi bevidst have sagt Nei til. Jeg samler saaledes mine Bemærkninger der, at naar vi villig yde til private og offentlige Formaal, der nærmest i første Linie vedkomme Overklasserne, bør vi efter min Formening i samme Grad stærkt betone Nødvendigheden af at tage Steen i en anden Haand, hvor det direkte gjælder om Oplysning og national Styrkelse for det menige Folk.

Sjmarck: Det, hvorom jeg har ønsket Ordet, er Vædringsforslaget under Nr. 63 om Tilskud til Høiskoler. Det var Ord, jeg har at sige, vil ganske væsentlig komme til at gaa i samme Retning, som hvad vi nu hørte af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds. Jeg havde ventet, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Scharling), der er Ordfører for Mindretallet, havde med et Par Ord begrundet, hvorfor han og hans Venner ikke have været med til at tiltræde Forslaget om at forhøie Tilskudet til Høiskolerne. Det vilde have været rart for Mange. Jeg for min Del vilde have sat megen Pris paa at høre, hvilke Grunde det ærede Mindretal har havt til ikke at gaa med dertil, men jeg veed jo ogsaa meget godt, at man tidt kan have Grunde, som man ikke altid har Lust til at lægge aabenbart frem, thi det er aabenbart gaaet med det Parti, som det ærede Medlem hører til, overfor Høiskolerne som overfor meget andet, at hvad det i sin Tid har set paa med Glæde og søgt at støtte, har det nu vendt sig imod. Den første Høiskole, der kom frem, var den i Rødning. Den oprettedes under den haarde Kamp, Befolkningen

der maatte føre saavel overfor en fjendtligsindet Embedsstand, som med den tydste Bevægelse, der trængte ind Syd fra. Denne Høiskole kom frem for at danne en Modvægt dertil, og der er vist ingen Tvivl om, at den har havt stor Betydning og Indflydelse for de Mænd, der den Gang og for dem, der endnu i Dag staa forrest i Kampen for i Sønderjylland at bevare Nationaliteten og Modersmaalet. Da Høiskolen kom frem i vort eget Land, var det efter den ulykkelige Krig og Fredslutningen, hvorved vi mistede Sønderjylland. Jeg indrømmer, at den Side, hvortil det ærede Medlem og hans Venner høre, stod i Begyndelsen tvivlende overfor denne Sag, men eftersom den gik frem, var der fra den Side Tilslutning og Støtte for Sagen. I den senere Tid har man derimod vendt sig imod den samme Skole med alle mulige Utkæmper og Bestyldninger, fremsført den ene Anke efter den anden imod den, ja har endogaa villet sige, at disse Skoler ere Marsjagen til hele den politiske Strid og det Uspør, vi leve i for Diebliffet. I en vis Forstand kan det ganske vist siges, at hvis vi ikke havde havt disse Skoler, kunde det være, at det var gaaet os i den Kamp, vi staa i, som det gik det menige Folk i 1866, at vi helt havde opgivet vor grundlovmæssige Ret. Under alle de Angreb, som Høiskolerne have mødt, har jeg forgyves søgt at komme til Klarhed over, hvilke Ulykker disse Skoler have ført med sig, og hvad det er, man er saa vred over. Vel har man tidt udtalt i Svires Blade, at paa disse Skoler lærtes intet andet, end at Thor har en Hammer, der hedder Mjølner, at Heimdal omtales som Trompeter hos Nordens Guder eller at Stærkobder bed sig i Overkjæben, da Underkjæben var hugget af ham, og at Mennesket tager sig mest menneskeligt ud ved at bære Skjæg efter Gødbukkenes Mode. Alle saadanne Udtalelser anser jeg i og for sig urendt Betydning. Man har hørt, at en Landskingsmand i Salen her ovenover har anket meget over disse Høiskoler i høie Toner. Jeg har gennemlæst hans Foredrag meget nøie for at faae at vide, hvad endt disse Høiskoler skulle have gjort. Det Sneyte, han siger, er, at han har hørt om en Høiskole, hvor de havde siddet i en Skolestue og leget Rigsret og dømt det høie Ministerium for Grundlovsbrud, men, tilføier han, det var dog ikke det værste, de kunde have gjort; thi det viser dog, at de havde Respekt for Rigsretten. Den samme Mand føiede saa til — jeg vil ikke gjøre ham Uret — „alle de Erfaringer jeg personlig har gjort, gaa i samme Retning“, og saa skulde man jo mene,